

جمهوری اسلامی ایران
وزارت فرهنگ و آموزش عالی
شورای عالی برنامه ریزی

مشخصات کلی ، برنامه و سرفصل دروس دوره دکتری

روابط بین السملل

کمیته تخصصی علوم سیاسی

گروه علوم انسانی

مصوب دویست و شصت و ششمین جلسه مورخ ۱۳۷۲/۸/۱۶

شورای عالی برنامه ریزی

بسم الله الرحمن الرحيم

برنامه آموزشی

دوره دکتری روابط بین الملل

گروه : علوم انسانی

رشته : روابط بین الملل

شاخه : —

دوره : دکتری

کدرشته : —

شورای عالی برنامه ریزی در دیست و شملت و ششمین جلسه مورخ ۱۳۷۲/۸/۱۶ بر اساس طرح دوره دکتری روابط بین الملل که توسط کمیته تخصصی علوم سیاسی گروه علوم انسانی شورای عالی برنامه ریزی تهیه شده و به تأیید این گروه رسیده است برنامه آموزشی این دوره را در سه فصل (مشخصات کلی، برنامه و سرفصل دروس) بشرح پیوست تصویب کرد و مقرر میدارد:

ماده (۱) برنامه آموزشی دوره دکتری روابط بین الملل از تاریخ تصویب برای کلیه دانشگاهها و موسسات آموزش عالی کشور که مشخصات زیر را دارند لازم الاجرا است .

الف : دانشگاهها و موسسات آموزش عالی که زیر نظر وزارت فرهنگ و آموزش عالی اداره میشوند .

ب : موسساتی که با اجازه رسمی وزارت فرهنگ و آموزش عالی و براساس قوانین ، تاسیس میشوند و بنابراین تابع مصوبات شورای عالی برنامه ریزی میباشند .
ج : موسسات آموزش عالی دیگر که مطابق قوانین خاص تشکیل میشوند و باید تابع ضوابط دانشگاهی جمهوری اسلامی ایران باشند .

ماده ۲) از تاریخ ۱۳۷۲/۸/۱۶ کلیه دوره‌های آموزشی و برنامه‌های مشابه موءسسات در زمینه دکترای روابط بین الملل در همه دانشگاهها وموءسسات آموزش عالی منکور در ماده ۱ منسوخ میشوند ودانشگاهها وموءسسات آموزش عالی یادشده مطابق مقررات میتوانند این دوره را دایر وبرنامه جدید را اجرا نمایند .

ماده ۳) مشخصات کلی وبرنامه درسی وسرفصل دروس دوره : دکترای روابط بین الملل در سه فصل جهت اجرا به وزارت فرهنگ وآموزش عالی ابلاغ میشود .

رای صادره دویست وشصت وششمین جلسه شورای عالی برنامهریزی مورخ ۱۳۷۲/۸/۱۶

در مورد برنامه آموزشی دوره دکترای روابط بین الملل

- ۱) برنامه آموزشی دوره دکترای روابط بین الملل که از طرف گروه علوم انسانی پیشنهادشده بود با اکثریت آراء بتصویب رسید .
- ۲) برنامه آموزشی دوره دکترای روابط بین الملل از تاریخ تصویب قابل اجراء است .

رای صادره دویست وشصت وششمین جلسه شورای عالی برنامهریزی مورخ ۱۳۷۲/۸/۱۶ در مورد برنامه آموزشی دوره دکترای روابط بین الملل صحیح است بمورد اجراء گذاشته شود .

مورد تائید است دکتر سید محمد رضا شامی کلپایگانی

وزیر فرهنگ وآموزش عالی

رونوشت : به معاونت آموزشی وزارت فرهنگ وآموزش عالی جهت

اجرا ابلاغ میشود .

سید محمد کاظم نائینی

مدیر شورای عالی برنامهریزی

فهرست وموضوعات

صفحه	
۲	۱- مقدمه : ضرورت واهمیت دوره
۳	۲- تعریف وهدف
۳	۳- شرایط عمومی داوطلبان ورودبه دوره
۴	۴- شرایط اختصاصی ، ساختاروشکل دوره
۵	۵- امتحان جامع دکتری تخصصی روابط بین الملل
۶	۶- فهرست دروس اجباری واختیاری
۷	(۱) دروس عمومی و مشترك
۸	(۲) گروه درسی روابط سیاسی بین المللی
۹	(۳) گروه درسی حقوق وسازمانهای بین المللی
۱۰	(۴) گروه درسی روابط فرهنگی واقتصادی بین المللی
۱۱	(۵) مطالعات منطقه ای
۱۲- ۴۹	۷- سرفصل دروس اجباری واختیاری

بسمه تعالی

1- مقدمه : ضرورت و اهمیت دوره

تحولات سریع و شگرف دهه پایانی قرن بیستم در عرضه های مختلف سیاست و روابط بین الملل ، که منجر به فروپاشی امپراطوری عظیم اتحاد جماهیر شوروی ، استخلاف کمونیسم در اروپای شرقی ، پایان جنگ سرد و بروز بحران های سرنوشت ساز در گوشه و کنار جهان گردید ، بسیاری از مفاهیم ، فرضیه ها و نظریه ها را در قلمرو روابط بین الملل دستخوش تغییر و تحول کرده است . امروزه بشریت شاهد درگیری های فاحشی در الگوها و انگیزه های رفتاری دولتها ، باورها و برداشتها ، قواعد و قالبها ، ملاکها و معیارها در سطح بین المللی می باشد و نظم نوینی در شرف تکوین است که ابعاد و آثار آن هنوز ناشناخته است . اساتید ، دانش پژوهان ، مولفان در نوعی خلائی تئوری پردازی و علمی گرفتار آمده اند و بسیاری از نوشته ها و تالیفات محصول دوران جنسگ سردبه سرعت رنگوبوی کهنگی بخود می گیرند .

پایان جنگ سرد دیر تمام مقولات و نظریه های روابط بین الملل ، ساختار قدرت جهانی ، عرصه های جدید تعارض ، نقش سازمان ملل متحد در حفظ صلح و امنیت جهانی ، مناطق بحرانی ، روابط شمال و جنوب ، تهاجم فرهنگی ، دخالت های اقتصادی ، همگرایی و واگرایی ، ظهور بازیگران جدید ، امنیت ملی ، حاکمیت ملی و الگوهای نظام جهانی تاثیر گذاشته است . بدون شك جهان سوم و کشورهای نظیر ایران به علت شرایط خاص ایدئولوژیکی و ژئوپلیتیکی بیش از دیگران در معرض امواج کوبنده این تحولات قرار دارد . تربیت متخصصین برجسته که توانائی تحقیق در پدیده ها مسائل پیچیده جهان معاصر در موضوعات مختلف و گسترده روابط بین الملل در سطوح عالی دکتری را داشته باشند ، بیش از هر زمان محسوس و ملموس است و منافع ملی مادر گروان می باشد .

نکته قابل ذکر در این مقدمه آن است که قلمرو روابط بین الملل تقریباً " از تمام دانش های علوم اجتماعی و انسانی مانند جامعه شناسی ، روانشناسی ، علم حقوق ، علم سیاست ، علم اقتصاد ، تاریخ ، هنر ، ادبیات و حتی علوم دقیقه (ریاضی و فیزیک) بهره می گیرد ، و هم از این روست که این مقوله در فرهنگ سیاسی غرب به عنوان چند " دیسیپلین " Multidisciplinary و Interdisciplinary تلقی می گردد ، یعنی

علمی که از رشته ها و نظام های مختلف دانش بشری بهره می جوید .

ساختار کلی دوره دکتری روابط بین الملل در این آئین نامه پیشنهادی نیز با عنایت به ملاحظات فوق تنظیم و تدوین گردیده است . در این آئین نامه پس از تبیین هدف دوره ، شرایط عمومی و اختصاصی و فهرست کلی دروس در گروه های چهار گانه درسی تعیین و تنظیم گردیده است .

۲- تعریف و هدف :

دوره دکتری روابط بین الملل بالاترین مقطع تحصیلی در این رشته تخصصی است که زمینه آموزش ، ارتقا ، بینش و تربیت اساتید و پژوهشگران در مسائل و فرآیندهای عمده بین المللی و سیاست خارجی را فراهم می آورد .

۳- شرایط عمومی داوطلبان ورود به دوره

داوطلبان ورود به دوره دکتری روابط بین الملل باید حائز شرایط زیر باشند :

- (۱) داشتن شرایط عمومی ورود به آموزش عالی طبق مقررات جاری وزارت فرهنگ و آموزش عالی جمهوری اسلامی ایران .
- (۲) داشتن دانشنامه علمی کارشناسی ارشد یا بالاتر در رشته های روابط بین المللی یا علوم سیاسی از دانشگاه های معتبر داخلی و خارجی .
- (۳) حداقل میانگین ۱۵ از ۲۰ یا معادل آن در دوره کارشناسی ارشد .
- (۴) شرکت در آزمون کتبی ورودی .
- (۵) شرکت در مصاحبه حضوری .

تبصره الف : فارغ التحصیلان رشته های مشابه گروه آموزشی مربوطه به شرط موفقیت در آزمون ورودی کتبی و مصاحبه حضوری ، با تشخیص گروه تخصصی روابط بین الملل برای ورود به دوره باید واحدهای پیش نیاز را با موفقیت طی کنند .

تبصره ب : مدارک علمی داوطلبان فارغ التحصیل دانشگاه های خارج باید به تأیید وزارت فرهنگ و آموزش عالی رسیده باشد .

تبصره ج : فارغ التحصیلانی که دوره کارشناسی ارشد را بدون نگارش رساله طی کرده اند ملزم به ارائه معرفی نامه از حداقل دو نفر از استادان قبلی مبنی بر تأیید صلاحیت توانایی ادامه تحصیل ، پژوهش و نگارش رساله در سطح دوره دکتری روابط بین المللی می باشند .

۴- شرایط اختصاصی، ساختار و شکل دوره

الف - رشته روابط بین الملل بنا به طبیعت، ماهیت و قلمرو آن، در سه گروه درسی به شرح زیر پوشش داده می شود.

- (۱) روابط سیاسی بین المللی (با تاکید بر سیاست و امنیت بین الملل)
- (۲) روابط حقوقی بین المللی (با تاکید بر حقوق سازمانهای بین المللی)
- (۳) روابط فرهنگی و اقتصادی بین المللی (با تاکید بر مبادلات فرهنگی و تجاری بین المللی)

ب - دروسی که در هر يك از گروههای درسی فوق قرار دارد به شرح جدا اول پیوست است.

ج - دانشجویان دوره دکتری باید علاوه بر دروس عمومی مشترك، حداقل دو درس اصلی از هر گروه به علاوه يك درس اختصاصی کاربردی در مطالعات منطقه ای را بطور اجباری و بقیه دروس را تا سقف ۳۰ واحد بصورت اختیاری طی کنند.

(۱) دروس مشترك اجباری	۱۶ واحد
(۲) دروس اختیاری	۱۰ واحد
(۳) مطالعات منطقه ای	۴ واحد
(۴) رساله دکتری	۲۲ واحد

جمع ۵۲ واحد

د - دانشجویان دوره دکتری روابط بین الملل موظفند حداقل در يك منطقه جغرافیائی مطالعات ویژه‌های خود را بصورت کاربردی متمرکز کنند. منظور از کاربردی "توجه خاص به منافع و مصالح و روابط خارجی جمهوری اسلامی ایران در یکی از مناطق عمده جغرافیائی دنیاست".

ه - دروس اختیاری با توجه به امکانات موجود بودن استاد و اوجد شرایط و حدنصاب دانشجویان با توجه به اولویت‌ها ارائه خواهد شد. در صورت لزوم دانشجویان می‌توانند برخی از دروس خود را با موافقت گروه تخصصی در دانشگاههای دیگر که دارای رشته مشابهی در سطح دکتری می‌باشند طی کنند.

۵- امتحان جامع دوره دکتری تخصصی روابط بین الملل

الف - بر اساس آئین نامه آموزشی دوره تحصیلات تکمیلی مصوب آذرماه ۱۳۶۸ شورای عالی برنامه ریزی ، دانشجویان پس از طی موفقیت آمیز دوره آموزشی (اخذنمره قبولی در دروس اجباری و اختیاری) در امتحان جامع ، که بصورت کتبی و شفاهی برگزار می شود ، شرکت می کنند .

ب - امتحان جامع از سه گروه درسی یاد شده در ماده ۴ بالا ، به علاوه یک منطقه جغرافیائی بنابه پیشنهاد دانشجو برگزار می شود .

ج - در صورت موفقیت در امتحان جامع ، دانشجوی به عنوان داوطلب موقت دوره دکتری روابط بین الملل شناخته می شود .

د - داوطلبان موقت باید در فرصت مناسب موضوع تحقیق رساله دکتری خود را طبق ضوابط تنظیم و جهت تصویب به گروه تخصصی و شورای عالی تحقیقات دکتری ارائه نمایند . پس از قطعی شدن موضوع رساله و تعیین استاد راهنما و مشاوران ، دانشجوی به عنوان کاندیدای رسمی Ph.D. وارد مرحله پژوهشی میشود .

ه - تدوین رساله و دفاع از آن طبق ضوابط و دستورات عمومی آئین نامه دوره دکترامصوب شورای عالی برنامه ریزی ، منجر به اخذ دکتری تخصصی Ph.D. در روابط بین الملل می گردد .

تیمره (۱) : کلیه دانشجویان موظفند در طول دوره آموزشی و قبل از ورود به مرحله قطععی پژوهشی توانائی لازم و کافی در حد استفاده از متون تخصصی زبان خارجه (انگلیسی ، فرانسه آلمانی) را داشته باشند .

تیمره (۲) : دانشجویی تواند تحقیقات اولیه مرحله پژوهش را در مرحله آموزش و متناسب با دروس انتخابی آغاز نماید ، ولی ثبت نام رسمی برای رساله موکول به موفقیت در امتحان جامع است .

فهرست دروس اجباری و اختیاری

توضیحات :

- (۱) دروسی که با علامت (*) مشخص شده اند اجباری می باشند .
- (۲) دروسی که با علامت (x) مشخص شده اند ممکن است در هر گروه درسی جایگزین یک درس اجباری شوند .
- (۳) از ۴ واحد درس مطالعات منطقه ای ۲ واحد اجباری و ۲ واحد اختیاری می باشد .
- (۴) بقیه دروس اختیاری می باشند .

(۱) دروس عمومی

ملاحظات	ساعت			تعداد واحد	عنوان درس
	عملی	نظری	جمع		
۱۴ صفحه		۳۴	۳۴	۲	۱- نقد و ارزیابی تئوری‌های روابط بین الملل
۱۵		۳۴	۳۴	۲	* ۲- ابزار نوین تجزیه و تحلیل در روابط بین الملل
۱۶		۳۴	۳۴	۲	* ۳- روش شناخت در روابط بین الملل
۱۷		۳۴	۳۴	۲	* ۴- مسائل جاری بین المللی و مناطق بحرانی
۱۸		۳۴	۳۴	۲	۵- تحول مفاهیم در روابط بین الملل
	۳۴	۱۷	۵۱	۲	۶- کامپیوتر و اطلاع رسانی
	-	۳۴	۳۴	۲	۷- متون تخصصی زبان خارجه

دروس پیشنهادی

بیشتر از میان راشه درس	ساعت		تعداد واحد	نام درس	کد درس
	نظری	عملی			
	۳۴	۱۷	۲	کامپیوتر و اطلاع رسانی	۱
	—	۳۴	۲	متون تخصصی زبان خارجه زبان خارجه	۲
			۴		جمع

۲- دروس تخصصی : گروه درسی روابط سیاسی بین المللی (سیاست و امنیت بین الملل)

ملاحظات	ساعت			تعداد واحد	عنوان درس
	عملی	نظری	جمع		
سرفصل در صفحه					
۲۰		۳۴	۳۴	۲	* ۱- نقش قدرت در سیاست بین الملل
۲۱		۳۴	۳۴	۲	۲- مسائل امنیتی جهان معاصر (بنا تاکید بر دوران بعد از جنگ سرد)
۲۲		۳۴	۳۴	۲	x ۳- همگرایی و واگرایی در روابط بین الملل
۲۳		۳۴	۳۴	۲	۴- جهان سوم و سیاست بین الملل
۲۴		۳۴	۳۴	۲	۵- تصمیم گیری و پژوهش عملیاتی در سیاست خارجی
۲۵		۳۴	۳۴	۲	۶- مذاکرات دیپلماتیک
۲۶		۳۴	۳۴	۲	۷- سیاست خارجی تطبیقی
۲۷		۳۴	۳۴	۲	* ۸- سیاست خارجی ایران در تئوری و عمل (تجزیه و تحلیل اهداف ، منافع و استراتژی)
۲۸		۳۴	۳۴	۲	x ۹- مدیریت بحران و مناقشات بین المللی
۲۹		۳۴	۳۴	۲	۱۰- جهان اسلام در سیاست بین الملل
۳۰		۳۴	۳۴	۲	۱۱- مطالعه تطبیقی نظام های سیاسی بین المللی
				۲۲	(* رساله پایان نامه

(* پایان نامه در تمام گروه های درسی دکترای روابط بین الملل اجباری می باشد. (۸)

۳- دروس تخصصی : گروه درسی حقوق و سازمانهای بین المللی

ملاحظات	ساعت			تعداد واحد	عنوان درس
	عملی	نظری	جمع		
سرفصل در صفحه ۳۱		۳۴	۳۴	۲	* ۱- اصول حقوقی ناظر بر روابط بین الملل
-		۳۴	۳۴	۲	۲- حقوق بین الملل و نظم نوین جهانی
۳۲		۳۴	۳۴	۲	۳- حقوق بین الملل توسعه و محیط زیست
۳۳		۳۴	۳۴	۲	۴- حقوق جنگ و بیطرفی
۳۴		۳۴	۳۴	۲	* ۵- سازمان ملل متحد و امنیت جهانی
-		۳۴	۳۴	۲	۶- حل اختلافات بین المللی
۳۵		۳۴	۳۴	۲	۷- حقوق بشر و روابط بین الملل
۳۶		۳۴	۳۴	۲	۸- حقوق بین الملل دریاهای
-		۳۴	۳۴	۲	۹- سازمانهای تخصصی منطقه ای و بین المللی
۳۷		۳۴	۳۴	۲	۱۰- مسئولیت بین المللی
۳۸		۳۴	۳۴	۲	۱۱- جهان سوم و حقوق بین الملل

۴- دروس تخصصی : گروه درسی روابط فرهنگی و اقتصادی بین المللی

ملاحظات	ساعت			تعداد واحد	عنوان درس
	عملی	نظری	جمع		
صفحه					
۳۹		۳۴	۳۴	۲	* ۱- اقتصاد سیاسی بین الملل
۴۰		۳۴	۳۴	۲	* ۲- روابط اقتصادی و تجارت شمال و جنوب
۴۱		۳۴	۳۴	۲	* ۳- تجارت اسلحه و امنیت بین الملل
۴۲		۳۴	۳۴	۲	* ۴- مسائل بین المللی نفت ، انرژی و کشورهای در حال توسعه
۴۳		۳۴	۳۴	۲	* ۵- منابع بین المللی ، توسعه و مبادلات جهانی
۴۴		۳۴	۳۴	۲	* ۶- مسائل پولی و بانکی بین المللی
۴۵		۳۴	۳۴	۲	* ۷- بررسی تطبیقی نظامهای اقتصادی
۴۶		۳۴	۳۴	۲	* ۸- روابط فرهنگی ، ارتباطات و مبادلات بین المللی
۴۷		۳۴	۳۴	۲	* ۹- تکنولوژی و روابط بین الملل (باتاکید بر مشکلات جهان سوم)
۴۸		۳۴	۳۴	۲	* ۱۰- مسائل عمده اقتصادی معاصر

۵- مطالعات منطقه‌ای

ملاحظات	ساعت			تعداد واحد	عنوان درس
	عملی	نظری	جمع		
سرفصل در صفحه ۴۹		۳۴	۳۴	۲	* ۱- ایران و کشورهای همسایه
		۳۴	۳۴	۲	× ۲- ایران و کشورهای منطقه خاور میانه عربی
		۳۴	۳۴	۲	× ۳- ایران و منطقه خلیج فارس
		۳۴	۳۴	۲	× ۴- ایران و کشورهای منطقه آسیا (شبه قاره و آسیای جنوب شرقی)
		۳۴	۳۴	۲	۵- ایران و کشورهای منطقه آمریکا
		۳۴	۳۴	۲	۶- ایران و کشورهای منطقه اروپا
		۳۴	۳۴	۲	۷- ایران و کشورهای آسیای میانه و سایر جمهوریهای مستقل مشترك المنافع
		۳۴	۳۴	۲	۸- ایران و کشورهای منطقه افریقا

سرفصل دروس اجباری و اختیاری

دوره دکتری روابط بین الملل

توضیح :

سرفصل و مشخصات برخی دروس اختیاری که در این جزوه منظور نشده، متناسب با زمان
و مکان تنظیم و ارائه خواهد گردید.

(۱-۷) عنوان درس : کامپیوتر و اطلاع رسانی

تعداد واحد : (۲)

نوع واحد : نظری ، عملی

پیشنیاز : ندارد

هدف : آشنائی با طرز کار کامپیوتر ، اصول برنامه ریزی ، چگونگی ارتباط با ماشین برای حل مسائل کمی در روابط بین الملل .

سرفصل :

چگونگی بهره برداری از کامپیوتر ، آشنائی با مفاهیم کلی نرم افزار و سخت افزار ، انواع روش های سازماندهی کامپیوتر (تمرکزی و غیر تمرکزی) ، مراحل و روش های تبدیل اطلاعات کیفی و توصیفی به کمی و تحلیلی آشنائی با هوش مصنوعی سیستم های اطلاع رسانی ، سیستم های خبری و بانک های اطلاعاتی آشنائی با سیستم عامل DOS و اصول برنامه نویسی به زبان BASIC ، کاربرد کامپیوتر در برنامه های شبیه سازی ، بازیهای استراتژیک ، چانه زنی و دیگر زمینه های تحقیقی و کاربردی در روابط بین الملل .

(۱-۲) عنوان درس : نقد و ارزیابی تئوری‌های روابط بین‌الملل

تعداد واحد : (۲)

نوع واحد : نظری (مشترک - عمومی)

پیشنیاز : ندارد

هدف : ارزیابی ظرفیت علمی و توان عملی نظریه‌های روابط بین‌الملل برای پاسخگویی و تبیین رخدادها و پدیده‌های بین‌المللی و تفکیک آنها از نظر اعتبار عملی .

شرح درس : (۳۴ ساعت)

تئوری‌های روابط بین‌الملل به عنوان چکیده و نتیجه تجربه و تحلیل داده‌های بین‌المللی ابزار توانمندی برای تبیین و پیشگویی رویدادهای محتمل الوقوع آینده می‌باشند . از آنجاکه شیوه و درونمایه روابط بین‌الملل در حال گسترش و دگرگونی شتابان می‌باشد، اغلب فرآیندهای جدید از مطالعه رویدادهای جاری اساس نظریه‌های منکی بر داده‌های پیشین را متزلزل می‌سازد . در این درس سعی بر این است که با کمک ابزارهای تحلیلی نوین ، نظریه‌های عقیم و ناکارآمد از تئوریهای جدید و معتبر تفکیک و ملاک ارزیابی آنها در عرصه پویای روابط بین‌الملل ، به ویژه در کشورهای جهان سوم ، تبیین گردد .

(۱-۲) عنوان درس : ابزار نوین تجزیه و تحلیل در روابط بین الملل

تعداد واحد : (۲)

نوع واحد : نظری (مشترك - عمومی)

پیشنیاز : آمار و ریاضیات کاربردی - مبانی داده پردازی کامپیوتری

هدف : مطالعه روش های نوین گردآوری و تولید داده های بین المللی از طریق همانندسازی (Simulation) زمینه پژوهشی ، مشاهده مستقیم و تحلیل کمی داده ها جهت مدل سازی و بهره گیری از آنها در روابط بین الملل .

شرح درس :

روش های گردآوری و تجزیه و تحلیل داده های روابط بین الملل و نتیجه گیری از آنها پایا و اساس همه فرضیه ها ، قوانین و نگرش های روابط بین الملل است . از این رو وقت و کار آتشی این تئوری ها در گرو کمیت و کیفیت داده ها و روش های بکاررفته در تجزیه و تحلیل آنهاست . در نیمه دوم قرن بیستم تحول بزرگی در کمیت و کیفیت داده های روابط بین الملل از یک سو و روش های تجزیه و تحلیل آنها از سوی دیگر پدید آمد ، به نحوی که روش های کمی همگام با شاخص سازی بطور روز افزونی جای روش های کیفی و توصیفی پیشین را گرفته است . در این درس روش های شبیه سازی (Simulation) ، مقیاس سازی ، تحلیل محتوا ، مدل سازی آماری و ریاضی ، تجزیه و تحلیل سیستمی - ارزش و سودمندی ، روش بهینه سازی در تصمیم گیری های خرد و کلان مورد مطالعه کاربردی قرار می گیرد .

۳-۱ عنوان درس : روش شناخت در روابط بین الملل

تعداد واحد : (۲)

نوع واحد : نظری - عمومی

پیشنیاز : ندارد

هدف : افزایش دانش و بینش دانشجویان نسبت به روش‌های شناخت و مطالعه پدیده‌های روابط بین الملل به منظور فراهم آوردن زمینه‌های درک و پیش بینی حوادث آینده .

سرفصل‌های درس : (۳۴ ساعت)

قلمرو روابط بین الملل تقریباً " از همه دانش‌های علوم اجتماعی ، مانند روانشناسی ، جامعه‌شناسی ، اقتصاد ، حقوق ، جغرافیا ، سیاست و دیپلماسی ، تاریخ ، هنر و ادبیات و حتی پاره‌ای علوم دقیقه مانند ریاضی و فیزیک بهره برداری می‌کند . از همین رو آنرا يك دانش چند رشته‌ای یا میان رشته‌ای interdisciplinary می‌نامند . در این درس مقولات فلسفی و علمی شناخت و روش‌های مربوط به آن برای درک پدیده‌ها مطرح است . تلاش برای شناخت ، تفکر و پژوهش فلسفی تحلیلی را ضروری می‌سازد و مشاهده و تجربه نیز جزء لا ینفك آن است . هر روش شناختی که مدعی علمی بودن باشد با این وظیفه روبروست که روش‌ها ، قواعد ، شیوه‌های کار و معیارهای سنجش یا هنجارهای بنیادین را از دو طریق تبیین کند :

- از لحاظ ماهیت و محتوای علمی و منطقی قوانین و ارزیابی درستی یا نادرستی آنها .

- از لحاظ ارزش علمی و کارآئی و توانائی و راه گشائی آنها .

با بهره گیری از روش‌های چهارگانه شناخت : روش جمودیت ، روش تبعیت ، روش درک مستقیم یا اشراق و بالاخره روش علمی ، سیر تحول ، کاربرد و کارآئی روش‌های شناخت سنتی و جدید و عرصه‌های اختلاف در روش‌شناسی که منجر به شکل گیری مکتب‌های مختلف روابط بین الملل گردیده است ، تجزیه و تحلیل می‌گردد .

(۱-۵) تحول مفاهیم در روابط بین الملل

تعداد واحد : (۲)

نوع واحد : نظری - مشترک

پیشنیاز : ندارد

هدف : بررسی تحلیلی در مفاهیم بنیادی روابط بین الملل به منظور افزایش بینش و درک عمقی نسبت به عوامل و متغیرهای تاثیر گذار بر ایجاد و تحول مفاهیم .

سرفصل های درس (۳۴ ساعت)

شناخت پدیده های روابط بین الملل محتاج نظریه پردازی عالمانه است و " مفاهیم " ابزار اولیه ساخت و پرداخت نظریه یا تئوری می باشد . واژه ها یا اصطلاحات در هر قلمرو علمی برای مبادله اطلاعات ، یافته ها و ادراکات به کار می رود . هنگامی که واژه ها حامل بار علمی یا فلسفی می شوند به صورت مفاهیم در می آیند .

در این درس پس از ذکر مقدمه ای درباره شناخت مفاهیم و موضوعاتی از قبیل : مفاهیم و مصادیق ، تجرید و تعمیم برای بیان مفاهیم ، چگونگی شکل گیری مفاهیم و تحول تدریجی آنها بیان می شود . رابطه مفاهیم و نمادها و اسطوره ها و عوامل موثر و ذی مدخل در تغییر و تحول آنها نیز با ذکر مثال های عینی از پاره ای مفاهیم بنیادی مطرح در قلمرو روابط بین الملل به تناسب زمان و مکان و اوضاع و احوال جهان تجزیه و تحلیل خواهد شد .

(۱.۵) عنوان درس : مسائل جاری بین المللی و مناطق بحرانی

تعداد واحد : (۲)

نوع واحد : نظری - عمومی و مشترک

پیشنیاز : ندارد

هدف : فراهم آوردن زمینه برای به کارگیری مفاهیم و نظریه های بنیادی دانش روابط بین الملل در رخدادهای جاری و بحرانی های تعیین کننده و تاثیر گزار بر نظام بین المللی به منظور دستیابی به الگوهای رفتاری بازیگران بین المللی .

سرفصل های درس : (۳۴ ساعت)

در این درس به فراخور اوضاع و احوال بین المللی ، ترجیحا " رخدادها و بحرانها " می گیرند ، در جوار و به موازات بررسی و تحلیل کاربرد دیپلماتیها ، نظریه های عمده روابط بین الملل برای تبیین الگوهای رفتاری بازیگران در یک قالب علمی به منظور تعمیق نتایج حاصله به رخدادهای محتمل الوقوع آینده مورد بحث و نقد قرار می گیرند . طبیعتا و شکل این درس ایجاب می کند که محتوای درس در هر مقطع تحصیلی متناسب با زمان و تحولات جاری باشد .

تحول مفهیم در روابط بین المللی

تعداد واحد : ۲

نوع واحد : نظری

پیشنیاز : ندارد

هدف

سرفصل دروس (۳۴ ساعت)

(۲-۱) عنوان درس : نقش قدرت در سیاست بین الملل

تعداد واحد : (۲)

نوع واحد : نظری - تخصصی

پیشنیاز : ندارد.

هدف : بررسی و تجزیه و تحلیل نقش و جایگاه قدرت در عرصه سیاست و مناسبات جهانی
بمنظور افزایش بینش دانشجویان نسبت ریشه های اختلاف ، رقابت ، تضاد ، مناقشه و کشمکش
در روابط بین الملل .

سرفصل درس : (۳۴ ساعت)

پدیده قدرت - سیر تحول و تکامل مفهوم قدرت - تعریف قدرت از دیدگاه مکتب های
مختلف - انگیزه کسب قدرت - تفکیک مفاهیم قدرت و نیرو - عوامل و عناصر تشکیل دهنده
قدرت - شاخص های برآورد قدرت - نسبت قدرت - قدرت و سیاست - قدرت و حکومت -
قدرت و مشروعیت - قدرت در عرصه های زمین ، هوا و دریا - قدرت و استراتژی - قدرت
و بازدارندگی - رقابت و کشمکش جهانی برای کسب قدرت - موازنه قدرت در سطوح مختلف
جایگاه قدرت نظامی در نظام دو قطبی و چند قطبی .
توزیع قدرت در نظام چند قطبی ، دورنمای ساختار قدرت در دوران بعد از جنگ
سرد - نقد و ارزیابی جایگاه " مکتب سیاست قدرت " در روابط بین الملل - قدرت و اخلاق .

(۲-۲) عنوان درس : مسائل امنیتی جهان معاصر (باتاکید بر دوران بعد از جنگ سرد)

تعداد واحد : (۲)

نوع واحد : نظری - تخصصی

پیشنیاز : ندارد

هدف : افزایش بینش دانشجویان نسبت به فراگردهای دوران بعد از جنگ سرد و تجزیه و تحلیل مسائل امنیتی در نظم جهانی در شرف تکوین .

شرح درس : (۳۴ ساعت)

رخداد های سریع و بحرانی سالهای نخست دهه پایانی قرن بیستم ، محیط بین المللی و عرصه سیاست های جهانی ، ساختار قدرت و دورنمای امنیت در مناطق حساس استراتژیک (مانند خاورمیانه و خلیج فارس) را دستخوش التهاب و تغییر کرده است .
با سرآمدن دوران جنگ سرد و فروپاشی اتحاد جماهیر شوروی ، نظام بین المللی وارد مرحله تازه ای شده است که ظاهراً " عاری از تعارض و خصومت می باشد . ولی شواهد و قرائنی در گوشه و کنار جهان بچشمی خورده که حاکی از تشدید مناقشات و خشونت های قومی ، نژادی ، ملی و مذهبی است و تهدیدی جدی به امنیت کشورها ، بویژه در جهان سوم و مناطق آسیب پذیر می باشد .
در این درس ریشه ها و عوامل و تاثیر گذار بر تحولات امنیتی در نظام چند قطبی در شرف تکوین ، نیروهای برهنه نظم و دورنمای صلح امنیت در مناطق مختلف جهان ، بویژه آسیای میانه ، خاورمیانه و خلیج فارس ، مورد بررسی و تجزیه و تحلیل قرار خواهد گرفت .

(۲-۳) عنوان درس : همگرایی و واگرایی در روابط بین الملل

تعداد واحد : (۲)

نوع واحد : نظری (تخصصی)

پیشنیاز : دروس اجباری عمومی و مشترک دوره دکتری روابط بین الملل

هدف : بررسی و تجزیه و تحلیل کاربردی در مورد عوامل و عناصر اتحاد و تفرقه در روابط بین
دولت‌ها به منظور دست یابی به الگوهای وحدت و همگرایی برای ایجاد نظم مطلوب و صلح
پایدار در نظام منطقه‌ای و بین المللی.

سرفصل درس : (۳۴ ساعت)

- مفاهیم و نظریه‌های شاخص در مورد دو وحدت و همگرایی از دیدگاه متفکرین کلاسیک،
معاصر و در اندیشه اسلامی .
- میانی و ملاک‌های وحدت در نظام بین المللی؛ سیستم‌های همگرا و واگرا در روابط بین المللی ،
نیروهای همگرا و واگرا . مراحل دست یابی به وحدت .
- انگیزه‌ها و قالب‌های همگرایی ، یونیورسالیسم و وحدت جهانی . قدر الیسم ، رژیونالیسم
و همگرایی منطقه‌ای .
- علائق ملی و تنگناها : تعارض همگرایی با حاکمیت ملی ، ملی‌گرایی و قوم‌گرایی .
- تجربه همگرایی در کشورهای جهان سوم ، تجزیه و تحلیل علل ناکامی کوشش‌های منطقه‌ای
و قاره‌ای برای وحدت و همگرایی ، اتحادیه‌ها و پیمانها .
- تناقض موجود در جهان سیاست و روابط بین الملل در مورد مسئله همگرایی و واگرایی،
آینده ملت‌ها و اقوام در ساختار جدید نظام بین المللی .

(۲-۴) عنوان درس : جهان سوم در سیاست بین الملل

تعداد واحد : (۲)

نوع واحد :

پیشنیاز :

هدف :

سرفصل های درس : (۳۴ واحد)

(۲-۵) عنوان درس : تصمیم‌گیری و پژوهش عملیاتی در سیاست خارجی

تعداد واحد : (۲)

نوع واحد : نظری - تخصصی

پیشنیاز: واحدهای اجباری

هدف :

(۲-۶) عنوان درس : مذاکرات دیپلماتیک

تعداد واحد : (۲)

نوع واحد : نظری - تخصصی (انتخابی)

پیشنیاز : دروس اجباری - مشترک

هدف : فراهم آوردن زمینه آموزش و افزایش بینش در مورد اصول و فنون مذاکره به منظور دست یابی به اهداف و تأمین منافع در عرصه مناسبات روابط گسترده بین المللی .

سرفصل های درس : (۴۴ واحد)

- مذاکره و چانه زنی ، تفکیک منافع صوری و ماهوی • تشخیص منافع و مصالح دراز مدت از هدف های کوتاه مدت ، روش های مذاکره ، چگونگی تعیین اولویت ها در تعیین مواضع و منافع ، دست یابی به موازنه نظریف و حساس در مذاکره ، تشخیص مسئله و راه کارهای برخورد با آن ، انتخاب راه کار اصلاح ، معیارهای انتخاب ، تصمیم گیری در شرایط اضطراری و عرصه نامطمئن مذاکرات ، طرق مقابله با چالشها و دفع فشارها ، بهره برداری از فرصت ها ، تاکتیک های افزایش اعتبار و کاهش هزینه تسلیم به خواسته های مقابل • روش های غیر اصولی و غیر اخلاقی در مذاکرات ، طرح مسائل عمده ، فرضیه ها و قواعد و الگوهای بازی در مذاکرات دیپلماتیک

(۲-۷) عنوان درس : سیاست خارجی تطبیقی

تعداد واحد : (۲)

نوع واحد : نظری

پیشنیاز : دروس تخصصی اجباری گروه درسی روابط سیاسی بین المللی

هدف : مقایسه سیاست خارجی دولت‌ها از لحاظ ساختاری و رفتاری

سرفصل‌های درس : (۳۴ ساعت)

- ویژگی‌های ساختاری دولت‌ها - رابطه میان ساختارهای گوناگون - تنوع ساختاری و برخورداری
یا عدم برخورداری زیرسیستم‌ها از استقلال لازم برای تصمیم‌گیری و سیاست‌گذاری - شکل‌اهداف
و منافع ملی در چهارچوب ساختارهای گوناگون - رابطه میان مختصات نظام سیاسی
و سیاست‌گذاری خارجی - مقایسه نظام‌های توسعه‌یافته و توسعه‌نیافته از لحاظ سیاست‌گذاری
خارجی .

(۲-۸) عنوان درس : سیاست خارجی ایران در تئوری و عمل

تعداد واحد : (۲)

نوع واحد : نظری - تخمینی

پیشنیاز : ندارد

هدف : بررسی و مطالعه در ساختار و روند تصمیم‌گیری سیاست خارجی در ایران قبل و بعد از انقلاب اسلامی (از مقطع جنگ جهانی دوم) بمنظور دستیابی به الگوهای نظری .

سرفصل‌های درس : (۳۴ ساعت)

بررسی و تجزیه و تحلیل عوامل پایدار و ناپایدار و در عین حال موثر در تصمیم‌گیری سیاست خارجی در ایران . تحلیل شیوه تصمیم‌گیری با توجه به رویدادهای عمده سیاست خارجی ایران . بررسی نقش جغرافیا ، جمعیت ، فرهنگ ، ایدئولوژی ، گرایش‌ها و وابستگی با عدم وابستگی به محیط و سیاست‌های بین‌المللی - بررسی عوامل قدرت و تواناییهای نظامی و اقتصادی کشور به عنوان عوامل سیال و ناپایدار در جهت تئوریزه کردن فرآیند تصمیم‌گیری . از جمله پدیده‌هایی که به عنوان مثال مورد بررسی و تجزیه و تحلیل قرار خواهد گرفت عبارتند از : ۱- مسئله تخلیه نیروهای شوروی از آذربایجان ۲- علل و عوامل ملی شدن صنعت نفت ۳- کودتای ۲۸ مرداد ۴- حضور در پیمانهای سنتو و دو جانبه با آمریکا ۵- تحولات سالهای ۴۱ و ۴۲ و ۶۰ - بحران نفتی سالهای ۱۳۵۱ به بعد ۷- بحران گروگانگیری و اشغال سفارت آمریکا ۸- علل بروز جنگ تحمیلی ۹- امضاء بیانیه‌های الجزایر ۱۰- ماجرای مالک‌فارلین یا "ایران - کنفرترا" ۱۱- پذیرش قطع‌نامه .

بحران و مناقشات بین المللی (۲-۹) عنوان درس :

تعداد واحد : (۲)

نوع واحد : نظری - تخصصی

پیشنیاز : دروس اجباری - مشترك (برای دانشجویان سال دوم مرحله آموزشی)

هدف : افزایش بینش دانشجویان برای شناخت ، درک و تدبیر پدیده های بحرانی و زمینه های ایجاد و بروز مناقشات بین المللی به منظور دست یابی به ابزار و روش های برخورد با آنها جهت تامین و حفظ منافع ملی .

سرفصل های درس : (۳۴ ساعت)

تعریف بحران از دیدگاه های مختلف ، مفهوم مناقشه و ابعاد گوناگون رفتار تنازعی و ستیزه شناسی در عرصه روابط بین الملل ، تحلیل تطبیقی پدیده مناقشه ، عوامل موثر در اختلالات رفتاری بازیگران ، دیدگاه های روانشناسی و جامعه شناسی پدیده خشونت ، رقابت و مناقشه ، ارزیابی تاثیر متقابل متغیرهای رفتاری ، نقش محیط در رفتار تنازعی دولت ها . بحران داخلی و رفتار تنازع خارجی ، تخلیه تنش های داخلی به محیط بین المللی ، نقد و ارزیابی فرضیه ها و نظریه های بحران و مناقشه و جایگاه و ارزش علمی آنها در قلمرو دانش روابط بین الملل .

(۲-۱۰) عنوان درس : جهان اسلام در سیاست بین الملل

تعداد واحد : (۲)

نوع واحد : نظری - تخصصی

پیشنیاز : درس تخصص اجباری

هدف : بررسی و تجزیه و تحلیل جایگاه جهان اسلام و اهمیت آن در قراگردها و تحولات گذشته و جاری سیاست و روابط بین الملل به منظور شناسائی نقاط ضعف و قدرت و ارزیابی میزان تاثیرگذاری آن در شکل گیری نظم جهانی در شرف تکوین .

سرفصل های درس : (۳۴ ساعت)

تعریف جهان اسلام و ویژگیهای آن از جهات مختلف جغرافیائی ، سیاسی اقتصادی ، اجتماعی جمعیتی ، عقیدتی و ... و وضعیت اقلیت های مسلمان در مناطق مختلف جغرافیائی و کشورها .
روند شکل گیری جوامع اسلامی در طول تاریخ . بررسی علل افت و خیزهای حکومت های اسلام مسی .
رابطه جهان اسلام با جهان مسیحیت و سایر ادیان . برخورد جهان اسلام در دوران استعمار غرب
مبارزات ضد استعماری و نهضت های آزادی بخش اسلامی . مقایسه تطبیقی ایدئولوژی اسلام مسی
و دیگر مکتب های عقیدتی (لیبرالیسم و کمونیسم) . اسلام در دوران معاصر . زمینه های شکل گیری
نهضت های اسلامی . بنیادگرایی اسلامی و تاثیر آن در قراگردهای سیاسی جهانی و نظم نوین
بین المللی .

(۲-۱۱) عنوان درس : مطالعه تطبیقی نظام‌های سیاسی بین‌المللی

تعداد واحد : (۲)

نوع واحد : نظری (تخصصی)

پیشنیاز : دروس عمومی مشترک

هدف :

۳-۱) عنوان درس : اصول حقوقی حاکم بر روابط بین الملل

تعداد واحد : (۲)

نوع واحد : نظری - تخصصی

پیشنیاز : ندارد

هدف : بررسی و تجزیه و تحلیل اصول اساسی و بایدها و نبایدها در روابط بین دولتها و حاکمیت
به منظور دست یابی به قواعد و ملاکهای محدودکننده پابان دارنده رفتار با زیگران در عصر روابط
بین الملل .

سرفصل های درس : (۳۴ ساعت)

- اصل حاکمیت و برابری دولت های و آثار ناشی از آن - اصل حق تعیین سرنوشت - اصل
منع توسل به زور یا تهدید به زور در روابط بین دول - اصل عدم مداخله در امور داخلی کشورها -
اصل حل مسالمت آمیز اختلافات و دعای بین المللی - اصل احترام برای حقوق بشر و آزادی های
اساسی - اصل وفای به عهد - حسن نیت - اصل همکاری بین المللی تحلیل ویژگیهای اصول
مورد بحث و ارتباط بین آنها - بررسی کاربردی اصول در روابط بین الملل - نتیجه گیری .

(۳-۳) عنوان درس : حقوق بین الملل توسعه و محیط زیست

تعداد واحد : (۲)

نوع واحد : نظری - تخصصی

پیشنیاز : ندارد

هدف : افزایش دانش و بینش دانشجویان نسبت به مسائل حقوقی توسعه و الزامات قانونی حفظ محیط زیست طبیعی و انسانی در سطح ملی ، منطقه ای و بین المللی .

شرح درس : (۳۴ ساعت)

امروزه با گسترش آگاهی های مربوط به حق توسعه و بهره گیری از منابع و امکانات طبیعی کشورهای توسعه یافته و کشورهای در حال توسعه از تخریب بی رویه محیط زیست از سوی دیگر مسائل پیچیده ای را در مسیر تکامل جوامع ایجاد کرده است . توجه به کره خاک به صورت یک سیستم بهم پیوسته ، حقوق و تکالیف متعددی را برای کشورهای ایجاد کرده و کنفرانس های جهانی مهمی مانند اجلاس زمین ۱۹۹۲ در "ریو" مسائل عدیده محیط زیست و توسعه را مورد توجه قرار داده است .

بررسی سوابق مربوط به کنفرانس محیط زیست و توسعه " از استکهلم در سال ۱۹۷۲ تا اجلاس "ریو" در سال ۱۹۹۲ - نظریه محیط زیست مشترک در حقوق بین الملل - نظریه حق بنیادی انسانها در برخورداری از محیط زیست سالم - مسائل حقوقی محیط زیست در زمین - دریا و هوا - کنوانسیونها و معاهدات عمومی ، منطقه ای و بین المللی - کنوانسیون ۱۹۸۲ حقوق دریاها - تجزیه و تحلیل بیانیه "ریو" درباره محیط زیست و توسعه .
نقش محیط زیست و توسعه در روابط بین الملل آینده .

(۳-۴) عنوان درس : حقوق جنگ و بیطرفی

تعداد واحد : (۲)

نوع واحد : نظری - تخصصی (انتخابی)

پیشنیاز : اصول حقوقی ناظر بر روابط بین الملل

هدف : افزایش بینش و آگاهی دانشجویان به مسائل حقوقی مرتبط با مخصصات مسلحانه و مقررات عرفی و قرار دادی بین المللی ناظر بر حق توسل به جنگ ، بیطرفی و موازین مربوط به آداب جنگی .

سرفصل های درس : (۳۴ ساعت)

- کلیات و مفاهیم حقوق جنگ و بیطرفی ، تفکیک اصل حق توسل به جنگ Jus ad bellum و حقوق جنگ و منازعات مسلحانه Jus in bello . تفکیک بین جنگ از دیدگاه حقوق بین الملل و سایر اقدامات خصمانه . منابع حقوق جنگ و بیطرفی ، تدوین و توسعه تدریجی حقوق جنگ و مقدمات بروز جنگ و اثرات عمومی وضعیت جنگ ، تاثیر بروز جنگ بر وی اتباع و کالاهای متخاصم و بیطرف ، حقوق و تکالیف دولت ها در جنگ های زمینی ، هوایی و دریایی . مسئله تجاوز در حقوق بین الملل . جنگ و دفاع مشروع در حقوق بین الملل . متارکه جنگ ، ترک مخاصمه ، آتش بس و پایان جنگ . بررسی موردی جنگ های بین المللی و منطقه ای در ارتباط با رعایت یا نقض مقررات جنگی با تاکید بر جنگ ایران و عراق - بررسی منشور دادگاه نورنبرگ برای محاکمه جنایتکاران جنگی و سایر موضوعات مرتبط با جنگها و مخصصات جاری بین المللی .

(۳۵) عنوان درس : سازمان ملل متحد و امنیت جهانی

تعداد واحد : (۲)

نوع واحد : تخصصی - اجباری

پیشنیاز : ندارد

هدف : بررسی و تجزیه و تحلیل نقش و وظائف و کارآئی سازمان ملل متحد در استقرار و تحکیم صلح و امنیت بین المللی .

سرفصل درس : (۳۴ ساعت)

بررسی اجمالی علل و زمینه های تشکیل جامعه ملل و عملکرد آن در زمینه استقرار صلح و امنیت نقد و ارزیابی علل ناکامی و سقوط جامعه ملل - مفهوم و هدف امنیت دسته جمعی در چهار چوب میثاق جامعه ملل و منشور ملل متحد - نقش سازمان ملل متحد در استقرار صلح و امنیت و وظائف شورای امنیت - نیروهای حافظ صلح سازمان ملل متحد - عملکرد سازمان ملل متحد و شورای امنیت در جنگهای منطقه ای با تاکید بر جنگ عراق و ایران .
ارزیابی موضع گیری سازمان ملل متحد در جنگ نبروهای متحد علیه عراق برای آزادسازی کویت - ارزیابی نقش سازمان ملل متحد در نظام نوین جهانی در شرف تکوین - جایگاه جهان سوم در تاثیر گذاری بر تصمیمات سازمان ملل متحد در امر مربوط به نظم و امنیت بین المللی .

(۳-۷) عنوان درس : حقوق بشر و روابط بین الملل

تعداد واحد : (۲)

نوع واحد : نظری - تخصصی (انتخابی)

هدف : بررسی و تجزیه و تحلیل جایگاه و حقوق بنیادی فرد در قوانین بین المللی و دیدگاه‌های نظام‌های مختلف حقوقی نسبت به نوع و نحوه حمایت از آن .

سرفصل‌های درس : (۳۴ ساعت)

فلسفه حمایت فرد و حفظ حیثیت انسانی در مکاتب و مذاهب مختلف حقوق بین الملل سنتی و حمایت از جایگاه و مقام فرد در جامعه . نفوذ فلسفه غربی حقوق بشر در تنظیمات و تبعات حقوقی بین المللی - اهتمام در جهت تدوین و توسعه تدریجی استاندا ردها و معیارهای جهانی حقوق بشر و نقش سازمان‌های منطقه‌ای و بین المللی ، بویژه سازمان ملل متحد و ارگانه‌های تابعه آن در حمایت از حقوق بشر . تلقی نظام‌های مختلف حقوقی از حقوق بشر . مجموعه مقررات حقوق بشر Bill of Human Rights . صلاحیت‌ها و کنترل‌ها و تصمیمات اجرائی مقررات مربوط به حقوق بشر . حقوق بشر در قوانین و ایدئولوژی اسلامی . سازمان‌های غیردولتی (N.G.O) و حقوق بشر ، کارنامه حقوق بشر در سازمان ملل متحد . حقوق بشر به عنوان ابزار فشارهای سیاسی در روابط بین الملل . الگوهای جهانی مورد پذیرش عام در مورد حمایت از حیثیت و شئون انسانی در سطح جهانی - آینده حقوق بشر در روابط بین الملل .

(۳-۸) عنوان درس : حقوق بین الملل دریاها

تعداد واحد : (۲)

نوع واحد : نظری - تخصصی

پیشنیاز : ندارد

هدف : بررسی تحولات اخیر در قلمرو حقوق دریاها و تجزیه و تحلیل مواضع گروه‌های مختلف
جغرافیائی در توزیع قدرت و ثروت در قلمروهای آبی .

سرفصل‌های درس : (۳۴ ساعت)

تاثیر عوامل مختلف تاریخی ، جغرافیائی ، اقتصادی ، سیاسی ، علمی و تکنولوژیکی
در ایجاد و تحول نظام حقوقی ناظر بر گستره‌های آبی - دسته‌بندی کشورهای مختلف از جهت
دسترسی به دریا . مرور سوابق کنفرانس‌های تدوین حقوق دریاها . نظریه میراث مشترک
بشریت . مسئله دست‌یابی به اجماع و موازنه ظریف منافع متعارض در قلمرو دریایی
کشورهای ساحلی ، بدون ساحل ، بدون فلات قاره ، و کشورهای در وضعیت جغرافیائی
نامساعد . تقابل کشورهای پیشرفته صنعتی و کشورهای در حال توسعه در دست‌یابی به نظام
نوبین حقوقی ناظر بر دریاها . مسئله امنیت و عبوری ضرر از دریای سرزمینی . مسئله
عبور ترانزیتی از تنگه‌های بین‌المللی و نیات سیاسی - استراتژیک مواد کنوانسیون
۱۹۸۲ حقوق دریاها . مفهوم جدید فلات قاره . مفهوم منطقه انحصاری اقتصادی . مسئله
بهره‌داری از میراث مشترک بشریت و عملکرد کمیسیون مقدماتی حقوق دریاها . ویژگی‌های
دیوان بین‌المللی حقوق دریاها . تجزیه و تحلیل مواضع و عملکرد کشورهای جهان سوم با تکیه
بر موضع ایران در مورد کنوانسیون جدید حقوق دریاها . مسائل حقوقی خلیج فارس در پرتو
کنوانسیون جدید حقوق دریاها

عنوان درس : مسئولیت بین المللی

تعداد واحد : (۲)

نوع واحد : نظری

پیشنیاز : ندارد

هدف : افزایش بینش دانشجویان درباره رژیم حقوقی مسئولیت در روابط بین الملل .

سرفصل : (۳۴ ساعت)

مسئولیت بین المللی : تعاریف ، کلیات و مبانئ مسئولیت دولت ها در حقـــــــــــــــــــــــــوق
بین الملل . نظریه های مربوط به مسئولیت بین المللی . موارد مسئولیت حقوقی دولتـــــــــــــــــت .
مسئولیت دولت ناشی از اعمال قوه اجرائیه ، قضائیه و مقننه . تکالیف بین المللی کشـــــــــــــــــور
در مقابل اتباع بیگانه . جبران خسارت ناشی از درگیر شدن مسئولیت دولت . دسته بنـــــــــــــــــدی
خسارات مستقیم و غیر مستقیم ، مادی و معنوی و نحوه جبران آنها .
در این درس علاوه بر قضا یا وسایق حقوقی کلاسیک مربوط به مسئولیت بین المللی ، مسائل
جاری موضوع نیز به صورت کاربردی مورد تجزیه و تحلیل قرار می گیرد .

(۳-۱۱) عنوان درس : جهان سوم و حقوق بین الملل

تعداد واحد : (۲)

نوع واحد : نظری - تخصصی

پیشنیاز : ندارد

هدف : بررسی و تجزیه و تحلیل نقش کشورهای جهان سوم در تدوین و توسعه تدریجی و تکامل حقوق بین الملل جدید .

سرفصل های درس : (۳۴ ساعت)

تاثیر روابط بین الملل جدید بر حقوق بین الملل از بعد از جنگ جهانی دوم . ضرورت سازگار شدن حقوق بین الملل با دگرگونی های سیاسی و نظم جهانی در دوران پیدایش دولت - ملت های مستقل جدید در سرزمین های تحت سلطه استعمار . مفهوم جهان سوم ، معیارهای مختلف قرار گرفتن در گروه جهان سوم سنتی جنبش های ضد استعماری و افزایش کمی تعداد کشورهای - حضور و مشارکت کشورهای نو استقلال در عرصه سیاست و روابط بین الملل و چالش اصول سنتی حقوق بین الملل که ریشه اروپائی و استعماری دارد . تلقی جهان سوم از حقوق بین الملل . موضع گیری جهان سوم در مقابل حقوق بین الملل نمونه هایی از تاثیرات جهان سوم در روند تحول حقوق بین الملل نقش جهان سوم در تنظیم و تصویب قطع نامه های موجود قانون در سازمان ملل متحد . جهان سوم و حق تعیین سرنوشت جهان سوم و اصول همزیستی مساومت آمیز و حل اختلافات بین المللی . جهان سوم و اصل حاکمیت دولتها . جهان سوم و مسئله جانشینی دولت جدید .

جهان سوم و مسئولیت بین المللی دولت . جهان سوم و مسئله ملی کردن سرمایه ها . جهان سوم و اصل عدم تجاوز به تمامیت ارضی و استقلال کشورها جهان سوم و عهدنامه های تحمیلی و نابرابر .

(۴-۱) عنوان درس : اقتصاد سیاسی بین الملل

تعداد واحد : (۲)

نوع واحد : تخصصی - اجباری

پیشنیاز : اقتصاد خرد و کلان

هدف : افزایش بینش و درک دانشجو نسبت به مسائل اقتصاد جهانی که در روابط بین الملل
تاثیر گذاری می کند .

سرفصل های درس : (۳۴ ساعت)

- نظریه های کلاسیک اقتصاد بین الملل ، نظریه مزیت مطلق و مزیت نسبی ، علل
و اساس تجارت بین الملل . عرضه و تقاضا در تجارت بین الملل . قیمت کالا و عوامل تولید
در مبادلات بین المللی . تجارت و تحرك عوامل تولید ، سیاست های بازرگانی ، تعرفه ها
و آثار آن در روابط بین الملل . اتحادیه های گمرکی و بازار مشترک ، مسئله رشد و تجارت
بین الملل ، مفهوم جدید وابستگی و تقسیم کار در مبادله کالا ، سرمایه و نیروی کار در روابط
بین الملل شرکت های چند ملیتی و نقش آنها در سیاست و روابط بین الملل .
جهان سوم در عرصه اقتصادی جهان معاصر ، بازرگانی خارجی ایران ، بازار مشترک اسلامی .

۴-۲) عنوان درس : روابط اقتصادی و تجارت شمال و جنوب

تعداد واحد : (۲)

نوع واحد :

پیشنیاز :

هدف :

سرفصل‌های درس : (۳۴ ساعت)

۴-۳) عنوان درس : تجارت اسلحه وامنیت بین الملل

تعداد واحد : (۲)

نوع واحد :

پیشنیاز :

هدف :

سرفصل‌های درس : (۳۴ ساعت)

(۴-۴) عنوان درس : مسائل بین المللی نفت ، انرژی و کشورهای در حال توسعه

تعداد واحد : (۲)

نوع واحد :

پیشنیاز :

هدف :

بررسی و تجزیه و تحلیل نقش نفت و انرژی های جانشین در قلمرو و روابط بین الملل با
تأکید بر مسائل و مشکلات کشورهای جهان سوم

سرفصل های درس : (۳۴ ساعت)

نفت و منابع انرژی به عنوان نیروی اصلی محرکه توسعه و رشد اقتصادی در کشورهای
صنعتی و در حال توسعه مورد توجه است . از زمانی که کشورهای صادرکننده نفت
سیاستهای خود را در چارچوب اوبک هماهنگ و اعمال کردند تا بروز بحران عظیم نفتی
در سال ۱۹۷۳-۷۴ و آثار بعدی آن در شرق و غرب ، جهان شاهدافت و خیزهای مکرر در
نقش نفت در فرگردد های سیاسی - اقتصادی ، بین المللی و تأثیرگذاری انرژی های جانشین
بر روند رشد و توسعه کشورهای تولیدکننده نفت در جهان سوم بوده است . در این درس با
مرور کوتاهی بر سابقه موضوع ، وضعیت فعلی و دورنمای آتی نفت و انرژی تجزیه و تحلیل میگردد .
موقعیت ایران در میان کشورهای صادرکننده نفت از نظر میزان ذخائر ، سیاستهای نفتی
و استراتژی های توسعه با تکیه بر درآمد های حاصله از نفت ، در گذشته ، حال و آینده نیز
همراه مشکلات و مسائل و راهکارهای احتمالی مورد بررسی قرار میگیرد . بهره گیری از اهرم
نفت در قلمرو سیاست خارجی و ایجاد توازن در روابط بین المللی از دیگر موضوعات مورد
توجه در این درس می باشد که با توجه به آخرین اطلاعات و تحولات در سطح منطقه و
بین الملل مورد ارزیابی و مطالعه قرار میگیرد .

(۴-۵) عنوان درس : منابع بین‌المللی ، توسعه و مبادلات جهانی

تعداد واحد : (۲)

نوع واحد :

پیشنیاز :

هدف :

سرفصل‌های درس : (۳۴ ساعت)

(۴-۶) عنوان درس : مسائل پولی و بانکی بین المللی

تعداد واحد : (۲)

نوع واحد :

پیشنیاز :

هدف :

سرفصل‌های درس : (۳۴ ساعت)

(۲-۷) عنوان درس : بررسی تطبیقی نظامهای اقتصادی

تعداد واحد : (۲)

نوع واحد :

پیشنیاز :

هدف :

مقایسه سیستم های عمده اقتصادی جهان از نظر نحوه و روش های تصمیم گیری ، تخصیص منابع و توزیع تولید و درآمد ها .

سرفصل های درس : (۳۴ ساعت)

- متدولوژی مقایسه نظام های اقتصادی
- مفاهیم ، روش ها ، اهداف و نظریه های متداول در نظام های مختلف اقتصادی
- الگوی اقتصاد سرمایه داری (با ذکر مثال از چند کشور شاخص)
- الگوی اقتصاد سوسیالیستی
- الگوی اقتصاد برنامه ریزی متمرکز
- الگوی اقتصاد جهان سوم و توسعه اقتصادی
- مقایسه نظام های اقتصادی از نظر کارآیی و پاسخگویی به نیاز کشورهای در حال توسعه
- برای دست یابی به يك الگوی معقول و کارآمد توسعه اقتصادی با تأکید بر مسائل ایران .

(۴-۸) عنوان درس : روابط فرهنگی ، ارتباطات و مبادلات بین المللی

تعداد واحد : (۲)

نوع واحد :

پیشنیاز :

هدف : افزایش بینش و فراهم آوردن زمینه‌های درک قلمرو ارتباطات و تأثیرگذاری فرهنگی در مبادلات بین المللی و شناسایی اهداف ابراز و عملکرد فرهنگ های مهاجم بمنظور مقابله با آنها .

سرفصل‌های درس : (۳۴ ساعت)

گفته می‌شود که قرن بیست و یکم عصر ارتباطات است و جنگ‌های آینده میان بازیگران روابط بین الملل از میدانهای نظامی به عرصه افکار عمومی و تهاجم فرهنگی سوق داده خواهد شد . تحولات دانش فنی در قلمرو انفورماتیک ، جهان رایبه دهکده‌های مبدل ساخته که در آن مرزهای طبیعی و سیاسی به تدریج کمرنگ می‌شود . قدرت‌های مهاجم با توسل به ابزارهای جدید اطلاع رسانی مثل ماهواره قادرند به حریم‌های امن ملت‌ها رسوخ کرده و باورها و معتقدات و شیوه زندگی ، تفکر ، تغذیه ، مصرف و ... آنها را مورد تهاجم قرار دهند . مبادله اطلاعات از شمال به جنوب کشورهای جهان سوم را مستقیماً " در معرض مخاطرات ناشناخته‌ای قرار داده است .

در این درس ابعاد مختلف روابط فرهنگی و اهداف و ابزار و عملکرد فرهنگ های سلطه‌گر بایره گیری از مفاهیم ، روش‌ها و تئوریهای مبادله فرهنگی ، انسان شناسی ، جامعه شناسی ارتباطات ، روانشناسی با تأکید بر مشکلات و راه کارهای جهان سوم برای مصون سازی جوامع سنتی در مقابل تهاجم فرهنگی غرب مورد مطالعه قرار می‌گیرد .

(۲-۹) عنوان درس : تکنولوژی و روابط بین الملل

(باتاکیدبر مشکلات جهان سوم)

تعداد واحد : (۲)

نوع واحد : نظری

سرفصل دروس : ۳۴ ساعت

(۴-۱۰) عنوان درس : مسائل عمده اقتصادی معاصر

تعداد واحد : (۲)

نوع واحد :

پیشنیاز :

هدف :

سرفصل‌های درس : (۳۴ ساعت)

(۵-۱) عنوان درس : مطالعات منطقه‌ای

تعداد واحد : ۴ واحد

نوع واحد : ۲ واحد اجباری و ۲ واحد انتخابی

پیشنیاز : دروس عمومی مشترک

هدف : بررسی و مطالعه کاربرد مسائل ژئوپلیتیک کشورهای همسایه و سایر مناطق استراتژیک جهان با توجه به منافع ملی و روابط خارجی ایران ، بمنظور افزایش بینش ، اخاطه و تمرکز مطالعات موردی دانشجویان در یکی از مناطق عمده جغرافیائی جهان .

سرفصل‌های درس : (۳۴ ساعت)

با توجه به نحوه توزیع واحدهای درسی ، هر دانشجو موظف خواهد بود از ۴ واحد مطالعات منطقه‌ای ۲ واحد بصورت اجباری درباره کشورهای همسایه ایران ، منطقه خاورمیانه یا خلیج فارس ارائه دهد . ۲ واحد دیگر بصورت اختیاری انتخاب می‌گردد . در هر منطقه نخست جغرافیای سیاسی (ژئوپلیتیک) از ابعاد مختلف و سپس روابط ایران در گذشته و حال و تاثیرات متقابل سیاست ، اقتصاد ، فرهنگ و ... بررسی و تجزیه و تحلیل می‌گردد . هر دانشجو ممکن است مطالعات موردی و کاربردی خود را روی یک کشور شاخص در یک منطقه انجام دهد ولی باید درک عمقی از مجموعه منطقه مورد نظر داشته باشد . سرفصل تفصیلی هر منطقه بفرآخور زمان و مکان وسیله استاد مربوطه تنظیم خواهد شد .

تاریخ: ۱۳۷۳/۱۱/۲۳

شماره: ۲۳/۳۶۴۹

پیوست:

بسم الله

جمهوری اسلامی ایران
وزارت فرهنگ و آموزش عالی

حداقل و حداکثر واحدهای درسی درمقاطع مختلف آموزش عالی
(مصوبات جلسات ۲۹۱ و ۲۹۲ مورخ ۱۳۷۳/۱۰/۲۵ و ۱۳۷۳/۱۱/۹)

شورای عالی برنامه ریزی

شورای عالی برنامه ریزی به پیشنهاد گروههای برنامه ریزی و براساس بازنگری روی برنامههای آموزشی، حذف دروس ناموفق و واحدهای غیرضرور و ادغام شاخهها در بعضی از رشتههای تحصیلی، حداقل و حداکثر واحدهای درسی مقاطع مختلف آموزش عالی را به شرح زیر تصویب کرد این مصوبات از تاریخ تصویب قابل اجرا است و به موجب آن مصوبات قبلی لغو میگردند.

۱- دورههای کارشناسی حداقل ۶۷ و حداکثر ۷۲ واحد
۲- دورههای کارشناسی حداقل ۱۳۰ واحد و حداکثر ۱۳۵ واحد (برای رشتههای مختلف فنی و مهندسی حداکثر ۱۴۰ واحد)

۳- دورههای کارشناسی ناپیوسته حداقل ۶۵ و حداکثر ۷۰ واحد

۴- دورههای کارشناسی ارشد ناپیوسته حداقل ۲۸ و حداکثر ۳۲ واحد (که از این تعداد ۴ تا ۱۰ واحد اختیاس به پایان نامه دارد).

۵- دورههای کارشناسی ارشد پیوسته حداقل ۱۷۲ و حداکثر ۱۸۲ واحد

۶- دورههای دکتری Ph. D. حداقل ۴۲ و حداکثر ۵۰ واحد (که از این تعداد ۱۶ تا ۳۰ واحد می تواند اختیاس به رساله داشته باشد).

در این صورت:

الف: گروههای برنامه ریزی موظف اند کلیه برنامههای مصوب رشتههای مربوط به خود را بررسی کرده و با حذف واحدهای غیر ضرور، سقف واحدها را در مقاطع مختلف تحصیلی به سطح تعیین شده فوق کاهش دهند.

ب: این تقابیل واحدها و برنامههای جدید برای دانشجویان ورودی سالهای تحصیلی ۱۳۷۳-۷۴ و بعد از آن قابل اجرا است.

ج: دانشجویان ورودی قبل از ۱۳۷۳ نیز میتوانند وضعیت تحصیلی خود را با برنامه جدید تطبیق دهند، در این صورت تطبیق واحدها و دروس با برنامههای جدید حسب مورد بر عهده شورای آموزشی گروه یا کمیته تحمیلات تکالیف آموزشی مؤسسه ذیربط است.

رای صادره جلسات ۲۹۱ و ۲۹۲ شورای عالی برنامه ریزی در خصوص تقلیل واحدهای درسی در مقاطع مختلف تحصیلی صحیح است به هر حال اجرا گذارده شود.

دکتر سید محمد معوض مشاور علمی کلیه پارکانی

وزیر فرهنگ و آموزش عالی

رونوشت: معاونت محترم آموزشی وزارت فرهنگ و آموزش عالی
معاونت محترم وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی
و رئیس محترم دانشگاه آزاد اسلامی
خواهشمنداست به واحدهای مجری ابلاغ فرمائید.

سید محمد کاظم نائینی

مدیر شورای عالی برنامه ریزی

۳۱۹

جمهوری اسلامی ایران
رأست فرهنگت آموزش عالی

بسم الله

تاریخ ۱۳۷۲/۱۱/۲۵

شماره ۱۱۳۲/۲۶۶۲

دستور العمل اجرایی موضوع کاهش سقف واحدهای درسی
دوره‌های کاردانی، کارشناسی و کارشناسی ارشد
مصوب جلسه ۲۹۲ شورای عالی برنامه ریزی مورخ ۱۳۷۲/۱۱/۲۳

- ۱- گروه‌های برنامه ریزی موظفند حداکثر ظرف مدت ۶ ماه برنامه‌های مصوب مربوط به خود را بازنگری کرده و سقف واحدها را تا حد مجاز کاهش دهند.
- ۲- برنامه‌های اصلاح شده از تاریخ ابلاغ، برای دانشجویانی که از این تاریخ به بعد وارد دانشگاه می‌شوند لازم الاجرا است.
- ۳- دانشجویان شاغل به تحصیل می‌توانند بر اساس سقف تعیین شده در برنامه جدید، به تشخیص گروه آموزشی، دوره سه‌نیمه‌ای ربط و بارعایت شرایط زیر فارغ التحصیل شوند:
 - ۳-۱: واحدهای درسی الزامی دوره را اعم از عمومی، پایه، اصلی و تخصصی تا سقف مجاز در برنامه جدید، گذرانده باشند.
 - ۳-۲: برای رشته‌هایی که هنوز برنامه جدید آنها ابلاغ نشده است، سقف واحدهای دوره کارشناسی برای رشته‌های فنی و مهندسی ۱۴۰ واحد و برای سایر رشته‌ها ۱۲۵ واحد و برای دوره کارشناسی ارشد ۲۲ واحد است.
 - ۳-۳: آن دسته از دانشجویانی که در جدول بند ۳-۱ قرار نمی‌گیرند یعنی تعداد واحدهای گذرانده شده آنها کمتر از حد مجاز است، می‌توانند از نیمسال تحصیلی بعد کمبود واحدهای درسی خود را تا سقف تعیین شده برابر برنامه جدید بگذرانند، در این صورت:
 - الف: کلیه واحدهای گذرانده شده قبلی دانشجوی، حتی اگر در برنامه جدید حذف شده باشد، پذیرفته می‌شود.
 - ب: در برنامه جدید با تعداد واحد کمتر یا بیشتر عرضه شده‌اند و دانشجویان در سبازا قبلاً گذرانده است، بر اساس همان تعداد واحد گذرانده شده از وی پذیرفته می‌شود و نیازی به گذراندن واحدهای اضافی برای آن نروس را ندارد.
 - ج: گذراندن درسی از برنامه قدیم که در برنامه جدید حذف شده است، برای دانشجویانی که آن درس را نگذرانده‌اند الزامی نیست.
 - د: برای فراغت از تحصیل در دوره‌های کاردانی، کارشناسی، کارشناسی ناپیوسته و کارشناسی ارشد پیوسته گذراندن کلیه دروس عمومی (مصوب جلسه ۲۸۲ مورخ ۱۳۷۲/۶/۲۰ شورای عالی برنامه ریزی) الزامی است.

مقرر در جلسه ۲۹۲ شورای عالی برنامه ریزی، مورخ ۱۳۷۲/۱۱/۲۳ در مورد دستور العمل عمل اجرایی کاهش سقف واحدهای درسی دوره‌های کاردانی، کارشناسی و کارشناسی ارشد صحیح است جهت اجرا ابلاغ شود.

دکتر سید محمد رضا چاشمی کلپایگانی

وزیر فرهنگ و آموزش عالی

رونوشت: معاونت محترم وزارت فرهنگ و آموزش عالی و

معاونت محترم آموزشی وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و

رئیس محترم دانشگاه آزاد اسلامی

خواهشمند است دستور فرمائید به واحدهای مجری اصلاح نصاب.

سید محمد کاظم ناشی

مدیر ای. عالی برنامه ریزی